

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dien et mon drott.

De Courant verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalven Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buiten-landen f 6.00; franko door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, o.l.z. FRANKO te adresseren aan het Bureau der Courant.

WOENSDAG, 19 JULIJ.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1.00 gepaast; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 18 Julij.

Gisteren heeft de interpellatie van den heer Thorbecke plaats gehad, die zijne vragen vrij breedvoerig heeft ontwikkeld. De minister van Buitenlandsche Zaken, die er op antwoordde, heeft niet ten onrechte aangemerkt, dat sommige vragen, wat den vorm betreft, al te abstrakt waren voorgesteld. En wij zijn het met hem eens, dat interpellatiën omtrent feiten, in den regel dienstiger zijn, dan omtrent abstrakte leerstellingen. Zulks sluit evenwel niet uit, dat interpellatiën omtrent algemeene beginselen soms noodig zijn. Intusschen, bij de interpellatie van gisteren, had de heer Thorbecke, hoe algemeen en abstrakt de vorm ook scheen, bij ieder zijner vragen toch een feit op het oog. Het is over die feiten, dat de minister van Buitenlandsche Zaken heeft gesproken, zoo veel hij goedvond te zeggen.

Wij laten hier en de redevoering van den heer Thorbecke en het antwoord des ministers volgen. Onze lezers kunnen daaruit zelven oordeelen, of en in hoeverre de interpellatie licht heeft geworpen op onzen toestand.

Wat daarbij in het oog valt is de wetenschappelijke wijsgeerige rigting van den heer Thorbecke, die gaarne veralgemeent; en de zeer positieve rigting van den heer van Hall, die liever bij feiten stil staat en de beginselen naar de feiten plaatst. Dat hij zelf verkeerdt van opvatting, de minister van Buitenlandsche Zaken van zijn tegenstander iets anders heeft van verpligting hem opgeleverd als doctor te feiteren, hetzij als scholier zijn examen af te leggen, laat zich begrijpen. Maar betamelijk ware 't geweest, daarop niet te wijzen, dewijl 't ministerieel antwoord daardoor een toon van geraaktheid, bekwaamde ons ongepast voorkomt.

't Gebourt zelden dat een interpellatie bevredigt. De Regering evenwel heeft ditmaal, verscheidene bijzonderheden toegelicht. Zoo zij niet op alles volledig geantwoord heeft, dan moet zulks niet alleen worden toegeschreven aan hare zucht om weinig te zeggen, maar voor een gedeelte moet de schuld geworpen worden op den vorm der vragen, die wel een weinig meer bepaald hadden behoorde te worden voorgesteld.

Na den afloop der interpellatie zijn de beraadslagingen gaande over het ontwerp-reglement voor de Regering in 't verband met de afloop gisteren het woord hebben gehad de heer van Hall, de heer Elout en van Bosse. De beraadslagingen worden heden voortgezet. De heer Baard heeft de algemeene strekking van de voorstellen verdedigd, die hij voorzigtig acht en tuitmuntend geschikt als overgangsmatregelen. Daarin ontmoeten misschien de bestrijders een steen des aanstoots. De heer Stolte is zeer voor het ontwerp, omdat het de bestaande beginselen handhaaft en versterkt. De heer Elout hoopt, dat de Regering door wijziging van eenige bepalingen en het geven van eenige inlichtingen, voor hem de aanneeming der wet mogelijk zal maken. Hij drukt vooral op de wenschelijkheid der uitbreiding van het Christendom. Ook de heer van Bosse kan de algemeene strekking van het ontwerp goedkeuren; maar hij heeft een hoofdbezwaar, dat namelijk nu reeds een beslissing wordt voorgesteld over de groote verschilpunten, waarover de desbetreffende wetten eens zijn.

STATEN-GENERAAL.

TWEDE KAMER.

Zitting van Maandag, 17 Julij.

Aan de orde is het doen der interpellatie door den heer Thorbecke.

De heer Thorbecke vangt aan met de opmerking, dat de mogendheden, waarin zich neutrale mogendheden tot dusverre hebben bevonden, mogen worden geweten, onder twee voornamen redenen: ten eerste aan de onzijdigheid van de regten van onzijdigheid; in de tweede plaats, aan den twijfel, of de neutraliteit, of de onzijdigheid meer dan formeel is, of ze wel eenige andere waarde heeft. Van daar het grootste belang, dat men aan de regten der neutraliteit, die een neutrale mogendheid te hebben, duidelijk verklaart en omtrent de onzijdigheid, die een onzijdige mogendheid te hebben, duidelijk verklaart uitlokte zoowel van

oorlogvoerende mogendheden. Dit kan thans onder meer gunstige omstandigheden geschieden dan vroeger. Thans hebben Engeland en Frankrijk een over het algemeen aan de regten en de beginselen der neutraliteit gunstige verklaring gegeven.

Indien Groot-Brittannië in zijne nieuwe verklaring nopens de beginselen der neutraliteit geleid ware door het ontzag voor een groote neutrale mogendheid, voor Noord-Amerika, dan meent hij te mogen onderstellen, dat op dien ommekeer van grooten invloed is geweest, de kracht van de publieke opinie omtrent de regten van onzijdige natien. in verband met de hooge ontwikkeling der belangen van den vrede. De neutrale staat, die de regten van zijne neutraliteit verdedigt, heeft al die magten tot bondgenoot. Aan den twijfel, zoo die mogt ontstaan — en hij ontstaat al uiterst ligt — of de neutraliteit van onzijdige staten meer dan formeel is, of zij ernstig gemeend is, wordt het best door de openbaarheid te gemoet gekomen, en de openbaarheid moet aan een konstitutionnele regering bijzonder lief zijn.

Indien — gelijk de geschiedenis daarvan menig voorbeeld levert — indien een neutrale regering zweeft tusschen sympathie en politiek, tusschen neiging en berekening tot dwang, zullen de moeilijkheden niet zijn te ontgaan. Maar die moeilijkheden kunnen het best worden vermeden, indien de Regering, zoo als het een konstitutionneel Gouvernement betaamt — hare denkwijze, de lijn van haar gedrag, de reden van hare handelwijze aan de Vertegenwoordiging blootlegt. Er is nog een reden, waarom hij zich verblijdt heeft de Kamer te zien deelen in zijn gevoelen, dat het van het meeste belang is over onze neutraliteit inlichtingen te ontvangen van de Regering. De regten van de neutraliteit raken niet ons alleen; zij zijn een algemeen belang, dat zich veel verder uitstrekt dan de grenzen van ons land. Als wij opkomen voor de regten der neutraliteit en daaromtrent een verklaring geven, dan ondervinden wij overal sympathie. Waar nu kan die verklaring beter worden gegeven dan in een konstitutionneelen Staat, dan hier, een Staat, die onder de handelsrijvende Staten gewis een eerste plaats bekleedt? Hij gelooft dus, dat het alleziens van belang is, omtrent die regten een verklaring te geven.

Spreker had, toen hij verlot had verzoekt om vragen te doen aan de Regering, zes punten opgenoemd.

I. Het eerste punt betrof hetzelfde onderwerp als zijne vorige interpellatie, namelijk het liggen van oorlogsbodems van krijgvoerende mogendheden op onze reeden, althans in ééne onzer voornaamste havens. Wat toen in het antwoord op Sprekers interpellatie de rede van den minister van Buitenlandsche Zaken mogt schijnen te wenschen over te laten, kon, dacht hij, spoedig door de feiten worden aangevuld, zoodat er niet meer dan een voorbijgaande zaak was geweest. Maar indien sedert dien tijd een Fransch oorlogschip in een onzer havens gestationneerd bleef, dan scheen wel een nadere verklaring wenschelijk te zijn. Men zegge niet: het is slechts één kotte, want dit schijnt hem onverschillig te zijn en niets af te doen. Wat door één oorlogschip wordt gedaan, kan ook door acht of tien geschieden. De vraag is slechts: met welk doel bevindt zich dat Fransche oorlogschip op onze reeden?

Wanneer hij zich niet bedriegt, als in tijd van algemeenen vrede een oorlogschip een haven aandoet van een bevriend land, dan geschiedt dat niet, dan nadat vooraf is kennis gegeven aan de Regering van dat bevriende land, met welk doel dat oorlogschip zich daar bevindt. En nu in tijden van oorlog? Daarvoor hebben de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden in 1756 de bekende publikatie uitgevaardigd, waarbij aan alle oorlogvoerende mogendheden verboden werd hunne oorlogsbodems in onze havens te sturen, anders dan in geval van nood of na daartoe verlot te hebben gekregen van de admiraliteit. Zijns inziens nu is dit te regt bepaald; want de natuurlijke bestemming van een vreemd oorlogschip toch kan worden beschouwd als een stuk vreemd territoir, waarover wij geene politie hebben. Het kan vergeleken worden met een korps vreemde troepen, in ons land gelegerd. Hoe zou het nu zijn indien een Russisch oorlogschip, om toezigt te houden op onze neutraliteit, ons een gelijk bezoek mogt geven? Wij hebben daaromtrent nog geene

klagen van Engeland en Frankrijk vernomen. Maar gesteld eens, de zaak was omgekeerd, zoodan die mogendheden dan geene klage kunnen inbrengen? Hoe, zoo in onze zeehavens een Russische scheepsmagt post vatte, om jacht te maken op de Engelsche en Fransche vaartuigen?

Hij gelooft, dat, als wij behoorlijk willen nagaan de regten der neutraliteit, wij tot rigtsnoer moeten nemen wat Engeland aan neutralen toekent. Wel nu, wat brengt de Engelsche jurisprudentie in zoodanige gevallen mede? Als een Engelsch oorlogschip zich in een neutrale haven bevindt om van daar als van het punt van uitgang wacht te houden op neutrale schepen en die, op vermoeden van contraventie, in beslag te nemen, dan wordt door de Engelsche jurisprudentie zulk schip beschouwd als ten anregte te zijn genomen. De minister heeft de ingezetenen gewaarschuwd tegen de overtreding der verbindtenissen over die neutraliteit en hij (min.) heeft aan de Kamer gezegd, dat hij meende, dat de Regering niet verder kon gaan. Spreker nu beoordeelt dit niet op dit oogenblik, maar hij moet slechts naar aanleiding daarvan een vraag doen.

Er heerscht namelijk op dit oogenblik tusschen onderscheidene neutrale mogendheden een verschil van handelwijze, een verschil over de uitvoering der neutraliteit. De ééne Staat toch stelt straf op het overtreden dier neutraliteit; anderen daarentegen (en zoo ook wij) waarschuwen daartegen alleen. De eersten meenen, dat men een overtreding ten deze moet voorkomen door strafbedreiging, omdat het van belang is, dat de ingezetenen worden weerdhouden van overtreding van pligten, door den Staat erkend, opdat zij niet aan vreemde mogendheden mogen worden overgeleverd, en omdat de overtreders dier verbindtenissen den ganschen handel van het land in verdedking en in gevaar kunnen brengen. Wanneer een neutrale Staat betrapt wordt op contraventie der regels van de neutraliteit, dan kan wel het vermoeden gewettigd worden, dat die neutraliteit daar niet ernstig gemeend is. Nu wil hij aannemen, dat er bijzondere omstandigheden kunnen bestaan, die helemmeren of weerdhouden den maatregel van strafbedreiging te nemen. Nu is de vraag: zijn die omstandigheden hier aanwezig?

Wij hebben in de tariefwet van 1845 een bepaling opgenomen, volgens welke de Koning den vervoer of uitvoer van ammunitie gedeeltelijk kan verbieden. Is nu de minister bereid te zeggen, waarom van dat regt althans onder deze omstandigheden geen gebruik is gemaakt?

In zijn antwoord op sprekers vorige interpellatie had de minister verklaard, dat zich nog geen voorbeeld had opgedaan van inbreuk onzerzijds op de regten der neutraliteit. Hij vraagt nu, of de minister ook weet, of zich sedert dien tijd daarvan geene voorbeelden hebben opgedaan? Zijn er ook schepen opgebracht? hoe vele? en in welke haven?

II. Het tweede punt, dat Spr. had aangestipt in de vorige vergaderingen, betrof de gevolgen van een aankoop van schepen van oorlogvoerende mogendheden door neutralen van eenen aankoop, gedaan op het begin der vijandelijkheden. Tegen eenen dergelijken aankoop heeft de Fransche Regering een oude publikatie (van 1778) in herinnering gebracht en hier en daar zelfs geïnsinueerd. Volgens die publikatie heeft er, bij feitelijke contraventie, al dadelijk opbrenging en verbeurdverklaring plaats na het begin der vijandelijkheden. Hij veroorlooft zich evenwel de opmerking, dat deze strenge leer niet in overeenstemming is met de praktijk, met de maritieme jurisprudentie van Groot-Brittannië.

Het zal gemakkelijk zijn voorbeelden op te sporen, waaruit blijkt, dat die mogendheid steeds het beginsel heeft voorgestaan, dat zulk een schip, na den aanvang van den oorlog, bona fide de eigendom van onderdanen eener neutrale mogendheid, ook als neutraal eigendom moet worden geëerbiedigd. En in overeenstemming met die praktijk is nog onlangs geantwoord in het Lagerhuis op de gedane vraag: of een Russisch oorlogschip, dat verkocht was aan neutralen, en bevaren door Russische manschappen, — kon worden opgebracht? Wat nu heeft de advocaat-generaal der Kroon daarop geantwoord? Het

kan niet opgebragt worden, altijd in de veronderstelling, dat dat schip *bona fide* was de eigendom van onderdanen eener neutrale mogendheid, en dan maakte het geen onderscheid of het nog bevaren werd door Russische manschappen.

Spr. heeft nu met eenigen schrik gezien, dat door eene der voornaamste Kamers van Koophandel is bekend gemaakt, dat de Fransche Regering eene andere meening is toegedaan; en daaruit had hij afgeleid en hij heeft zich daarin te bedriegen — dat men zich daartegen niet verzette. Hij meent inderdaad dat er reden bestaat, om zich tegen die meening wel te verzetten. In ons handelsbelang, maar ook in het belang van alle neutrale mogendheden. Moest dat belang nu niet te Parijs zijn aangebrongen, juist te eerder naardien wij in onze meening versterkt zijn door de uitlegging van de Engelsche Regering? Een schip is zoo goed een koopwaar als een baal goed; en hij vraagt alzoo, of het niet van belang is, niet alleen voor ons maar ook voor alle neutrale mogendheden, dat alle verdenking dienaangaande worde weggenomen.

III. De derde vraag is deze: kunnen wij neutralen eigendom van onderdanen van eene der oorlogvoerende mogendheden brengen naar de landen der andere? Kunnen wij bijv. Russisch eigendom naar Engeland brengen? Daarop heeft Lord Clarendon geantwoord in een geschrift den 12 April II, van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken in Engeland uitgegaan, daarop nederkomende, dat zoodanig goed onderhevig is aan prijsverklaring, tenzij het *bona fide* neutraal eigendom zij geworden, en derhalve, alnog Russisch eigendom zijnde, kan het worden genomen. Hij vraagt nu of men die verklaring moet aannemen zonder verzet? Die verklaring dunkt hem is in strijd met het hoofdbeginsel, met de algemeene regelen, door Engeland en Frankrijk zelf aangenomen. Volgens hun stelsel is Russisch goed alleen aan konfiskatie onderhevig, wanneer het in handen van Engeland en Frankrijk komt, maar niet in handen van neutralen berust. En nu is intusschen laatstelijk, gelijk hij zoo even opmerkte, aangenomen, dat Russisch goed ook aan konfiskatie onderhevig is, wanneer het is ingescheept in Pruisische havens op weg naar Engeland. Hij gelooft, dat het een punt van hoog aanbelang is, dat daaromtrent eene nadere, duidelijke verklaring worde afgelegd.

IV. Hoe zal gehandeld worden met een aangehouden Nederlandsch schip, opgebragt in eene van onze havens? Zal men die opbrenging gelijkstellen met eene neming door den vijand, en oordeelen, dat het schip, in het eigen land teruggekeerd zijnde, weder genot heeft van de neutraliteit, en dus weder vrij is geworden, of blijft de opbrenging haar rechtsgevolg ook binnen 's lands behouden? Hij wenscht hierover vooral licht te hebben. Hij wenscht inderdaad bepaald het gevoelen der Regering te vernemen. Is het laatste waar, blijft ook in dat geval de opbrenging haar rechtsgevolg behouden, moet dan daaromtrent beslissen de regter, niet van het land van opbrenging, maar van het neutrale land, of wel, moet de beslissing langs diplomatieken weg geschieden?

V. De vijfde vraag is nieuw en betreft een punt, dat zeldzaam is voorgekomen, namelijk van deelneming hier te lande en elders, deelneming van partikulieren en deelneming van huzaren, aan eene leening door eene oorlogvoerende mogendheid uitgeschreven. Eene oorlogvoerende mogendheid schrijft eene leening uit. Is het nu eene krenking der neutraliteit, zoo de onderdanen of bezuren van eene neutrale mogendheid aan zoodanige leening deelnemen? De Fransche officieele papieren hebben gemeld, dat onze Regering het verlangen van Engeland en Frankrijk, om de deelneming aan de Russische leening tegen te gaan, heeft bevorderd. Wil de minister nu zeggen, wat daarvan is, en of onze Regering zoodanige deelneming beschouwt als eene krenking van onze neutraliteit?

VI. In de laatste plaats wenscht hij inlichting te bekomen over onze houding ten aanzien van zekere mededeeling, die door Oostenrijk schijnt te zijn gedaan aan de Bondsvergadering en wellicht ook aan afzonderlijke staten, betreffende een traktaat, tusschen hen gesloten. Het schijnt, dat Oostenrijk en Pruisen hebben willen voorbereiden eene algemeene deelneming door de Duitse Staten aan het door hen gesloten verdrag. De Duitse bladen hebben intusschen vermeld, dat Denemarken en Nederland zich van die betreding zouden hebben onthouden en verklaard, dat die deelneming zou strijdig zijn met hunne neutraliteit. Dit nu is tegengesproken door een onzer bladen in een bericht, dat het voorkomen had officieel of officieus te zijn gegeven. Volgens dat blad was de verklaring van onzen gezant in Londen niet negatief, en zou deze hebben te kennen gegeven, dat Luxemburg de handelingen van Oostenrijk en Pruisen volkomen billijkt. Wat is nu daarvan? Is de minister dus ook bereid een antwoord te geven, welke betrekking heeft tot eene onderhandeling omtrent het Pruisisch Oostenrijksch verdrag?

Ziedaar de vragen, die hij wenschte doen. Het is hem niet te doen om polemiek te voeren, maar het is hem te doen, om licht, dat hij gelooft op deze punten noodig te zijn, en dat mag geacht worden ook te zijn in het algemeen belang.

De minister van Buitenlandsche Zaken zou gaarne gewenscht hebben, dat de spreker hem vooraf de vragen

had medegedeeld, welke hij voornemens was te doen. In het algemeen met hij opmerkt, dat eenige der vragen reeds te dien ten aanzien beslist zijn, dat nopens andere de aandacht van het buitenland bijzonder is gevestigd, en dat omtrent enkele der vragen van inlichting wellicht kwaad, maar zeker geen goed kan doen. Handel en scheepvaart zijn van alles onderrigt wat zij kunnen, wat zij mogen doen. Groote verplichting heeft men in dat opzigt aan de Kamers van Koophandel en fabrieken, wier voorzigtige tusschenkomst hoopgebruik in deze zaak heeft gewerkt. Z. Exc. weet niet of op het doen der vragen wel groote goedkeuring zal worden ondervonden. Welke parlementaire vormen de spreker toch moge in acht genomen hebben, er kunnen zoo ligt goede bedoelingen worden miskend of aan den dank van voorzigtigheid altijd eenige aanstoot worden gegeven.

Hoe dit ook zij, zoowel als de spreker weten moet wat hij vraagt, is Z. Exc. verantwoordelijk voor de wijs, waarop hij antwoordt. Zijn antwoord zal dan ook zeer kort zijn, en niets meer bevatten dan hij begrijpt, dat met het belang en de zekerheid van het Rijk, met het belang van handel en scheepvaart is overeen te brengen. Hij zal dan ook liever iets te weinig dan te veel zeggen; zich liever blootstellende aan miskenning, dan gevaar te loopen te verbreken, wat in het belang van het Vaderland moet worden behouden. Hij mag niet voorbijzien, dat woorden in het geheim van het kabinet gesproken, in het openbaar toch eene geheel andere uitwerking zouden kunnen hebben.

Z. Exc. plaatst twee algemeene punten op den voorgrond. Ten eerste dat volgens art. 89 der Grondwet, de ministers verplicht zijn inlichtingen te geven die hun gevraagd worden. Doch dit geldt alleen over daadzaken, en geenzins kan eene uiteenzetting van stelsels, eene ontwikkeling van denkbeelden over abstracte stellingen, worden gevorderd. Hij zou dit in dit bijzonder geval ook strijdig oordeelen met het belang van het Rijk. Hij is ook zoo laatdunkend niet, om als hoogleeraar in het volkenrecht op te treden, noch zoo nederig om een examen, van wien ook, te ondergaan. Hij stelt zich dus voor alleen te antwoorden op die vragen, die stellige daadzaken betreffen en door den spreker gedaan zijn.

Eene tweede algemeene aanmerking is deze (en hij is het met den spreker daaromtrent volkomen eens), dat als de minste twijfel bestaat over de eerlijkheid, waarmede de onzijdigheid wordt in acht genomen, openbaarheid alleziens wenschelijk te achten is. Maar dan moet de vrager ook weten, of de Regering eerlijk te werk gaat en wat hij daarvan denkt. Eerlijkheid en regtvaardigheid maken toch de kracht uit van den kleineren Staat. Gelooft men aan die eerlijkheid, dan moet er zelf zijdelings geen blaam op de Regering worden geworpen. Gelooft men aan die eerlijkheid niet, dan moet men er rond voor uitkomen. Z. Exc. acht dergelijken zijdelingschen aanval schadelijk. Zoodanige gedeeltelijke openbaarheid is gevaarlijk. Hij heft dien sluijer op en meent te moeten verklaren, dat er bij de Regering geen strijd tusschen sympathie en politiek bestaat.

De eenige sympathie, die zij heeft, is de sympathie voor de belangen van het vaderland, die men zorg dragen moet, dat niet worden gecompromitteerd. Onze sympathie en onze politiek lossen zich op in het belang van het dierbare vaderland. En dat belang vordert de strikt mogelijke onzijdigheid. Er kan daarover geen twijfel bestaan. En zoo er bij eenig lid in deze vergadering te dien aanzien eenigen twijfel mogt gevonden worden, dan is het wenschelijk, dat er geen aanval in de verte plaats vinde, maar daagt Z. Exc. dat lid uit eene stemming over de gedragslijn der Regering te doen plaats hebben. Er kan over dat punt geen geschil bestaan, dan alleen wanneer men een voorwendsel zoekt, om de Regering de lijn van strikte onzijdigheid te doen verlaten.

Z. Exc. komt thans tot de beantwoording van de gedane vragen. Wat de eerste vraag betreft, wijst hij op hetgeen door hem in de zitting van 1 Juni jl. is aangevoerd. Hij neemt niets terug van hetgeen hij toen gezegd heeft. Sedert geruimen tijd bevindt zich geen vreemd oorlogsvaartuig op ons gebied. Reeds vroeger heeft hij de verzekering gegeven, dat de Fransche kotter in onze havens niet kwam met het doel, dat sommigen veronderstelden. Wij hebben in onze havens een Russisch en een Fransch oorlogsvaartuig ontvangen. Bij beider komst had men de meest voldoende verzekering. De uitkomst heeft de juistheid van het vroeger medegedeelde bevestigd. Het eene vaartuig is ter slooping verkocht; het andere is vertrokken, zonder dat het gedrag van den bevelvoerder tot eenige de minste klagt heeft aanleiding gegeven. Z. Exc. meent van zijne zijde bij de gedane vraag eene andere te mogen voegen, of het namelijk aan den spreker of aan iemand anders bekend is, dat zelfs eene enkele visitatie van een schip onder Nederlandsche vlag geschied is door een Franschen kruiser. Hij spreekt niet van binnen ons zeekgebied, want dat ware schennis van ons recht, maar in open en volle zee. Het is zoodanig geval niet bekend, en hij heeft reden om het er voor te mogen houden, dat zoodanige visitatie tot hertoe geen plaats heeft gehad. De spreker heeft gevraagd, waarom de Regering niet eenige maatregelen had

genomen. De Regering heeft gemeend zoodanige straf bepalingen als spreker heeft bedoeld, niet te moeten provoceren. Geen lid der Kamer heeft daartoe ook eenig voorstel gedaan. En zulks te regt; want hem is geene enkele omstandigheid bekend, dat er door bijzondere personen eenige transgressie van de pligten der onzijdigheid zou hebben plaats gehad. Ook heeft de spreker gevraagd, waarom de bepalingen van het tarief werden toegepast en waarom de Regering den uitvoer van amunitie en krijgsvoorraad niet had verboden. Het antwoord is eenvoudig. Ons land kan dit niet doen, omdat het zijne koloniën moet voorzien en omdat de handel daardoor zeer aanmerkelijk zou lijden. Wij zijn niet bij machte, om gelijk b. v. Hamburg, partielen uitvoer te verbieden. Maar verheugen wij ons ook, dat er geene strafbepalingen gesteld zijn en dat er ook geene overschrijding van de neutraliteit heeft plaats gehad. Ja, er zijn vier koopvaardij vaartuigen opgebragt, beschuldigd van schending der blokkade van Riga; maar Z. Exc. gelooft, dat die beschuldiging ten onrechte geschied is en dat er alle hoop bestaat, dat zij vrij zullen komen.

Wat de tweede vraag aangaat, nopens den aankoop van een Russisch vaartuig na de oorlogsverklaring? Z. Exc. zal ook ten aanzien van dit punt niet treden in een onderzoek van eene abstracte regelsceer. Het moge waar zijn, dat men in Engeland daaromtrent andere beginselen aanneemt, zeker is het, dat Frankrijk zich beroept op art. 7 van een Fransch reglement van 26 Julij 1778, om den verkoop onwettig te verklaren. Zoodra de Regering officieus daarvan was onderrigt, heeft zij daarvan op vertrouwelijke wijze mededeeling gedaan aan de Kamers van Koophandel. Dit is niet openlijk in de *Staats-Courant* geschied, ten einde dezerzijds zelfs den schijn niet aan te nemen, dat het beginsel gegrond was. De mededeeling vond vertrouwelijk plaats, omdat men niet geacht wilde worden de zaak te sanctionneren.

Zoo ziet men, dat men, door zich de zaken verkeerd voor te stellen, aan de daden der Regering eene verkeerde uitlegging zou kunnen geven. Zoodanig geval, als waarop de mededeeling sloeg, heeft zich hier voorgedaan. Reeds vóór den 19 Mei, dus vóór de oorlogsverklaring, had een aanzienlijk Engelsch huis, te Rotterdam gevestigd, een Russisch schip gekocht en het onder Nederlandsche vlag gebragt. Het was bestemd naar Archangel. Het schip is echter niet vertrokken. De eigenaars verlangden vooraf de verzekering te erlangen, dat hun Nederlandsch eigendom geëerbiedigd zou worden. Op hun verzoek heeft de minister, door middel van den Nederlandschen gezant te Parijs, de noodige pogingen daartoe aangewend. Hij meent dat dit op goede gronden is geschied. Immers dat was ook het oordeel van den kundigen rechtsgeleerde, die te Rotterdam de raadsman der belanghebbenden was.

Tot hertoe heeft hij echter niet kunnen verkrijgen wat hij verlangd had. In de laatste mededeeling daaromtrent, van de zijde der Fransche Regering ontvangen, wordt te kennen gegeven, dat daar, er verschil over het regtpunt bestond, de eigenaars moesten weten wat zij moesten doen en dat, zoo zij werden aangehouden, de regter zou moeten beslissen. Die mededeeling is op 27 Julij jl. terstond na de ontvangst ter kennis van de belanghebbenden gebragt. Sedert dien tijd heeft Z. Exc. niets verder van hen vernomen.

Wat de derde vraag aangaat, de regten der neutralen zijn bekend. In de *Staats-Courant* is openbaar gemaakt al hetgeen daartoe betrekkelijk en de ophelderingen en uitleggingen, waartoe zulks in Engeland heeft aanleiding gegeven. Hij beschouwt dit punt niet twijfelachtig. Aan de beide verklaringen wordt door Engeland en Frankrijk de hand gehouden.

Nopens de vierde vraag, die algemeen gesteld was, maar dat op een plaats gehad hebbend voorval slaat, zegt Z. Exc. dat zich het bedoelde geval onlangs met den *Jongen Albert*, kapitein van de Zee, heeft voorgedaan.

Dat is eene aanhangige kwestie, waarover tusschen de Nederlandsche en Engelsche regeringen onderhandelingen worden gevoerd. Z. Exc. acht het, alzoo niet onwaar, om over dat punt op dat oogenblik in verdere ontwikkeling te treden.

Wat het vijfde punt aangaat, nopens de deelneming hier te lande aan eene leening van eene oorlogvoerende Mogendheid, merkt Z. Exc. op, dat het daaruit water blijkt, hoe men eene zaak door eene min juiste voorstelling op een verkeerd terrein kan plaatsen. Er is geen sprake van eene Russische leening, waaraan hier te lande zou zijn deelgenomen. De Russische Regering heeft eene leening gesloten met een bankier te Petersburg, en die bankier heeft zijn eigendom te koop aangeboden te Berlijn, Amsterdam en elders. Er hebben nopens deze zaak tusschen de Nederlandsche en Fransche regeringen onderhandelingen plaats gehad en er zijn ophelderingen gegeven, die tot wederzijdsch geborgen zijn afgevoerd, en ten gevolge waarvan de regten van Frankrijk als eene oorlogvoerende Staat, en die van Nederland als neutrale Staat geëerbiedigd zijn.

En wat de zesde vraag aangaat, betrekkelijk de mededeeling aan den Duitschen bond nopens het traktaat van 20 April, weswege, zoo als de Spreker heeft gezegd, een

onzer bladen eene officiële of officieuze verklaring heeft gegeven, merkt Z. Exc. op, dat het hem aangenaam is, dat hij in de gelegenheid gesteld is om te kunnen zeggen, dat er geen enkel blad is, dat onder den invloed van het ministerie in het algemeen of van hem in het bijzonder staat. Nimmer doet hij aan eenig blad eenige mededeeling van politiek aard. Als hij meenen mogt dat eenige mededeeling wenschelijk ware, dan bestaat daartoe in deze kamer-rumschoots gelegenheid. Hij zou het voorbeeld niet willen geven, dat eenig gezant zich op eenig dagblad kan beroepen om over de handelingen der regering opheldering te vragen.

Ook hij heeft het bedoelde dagbladartikel gelezen en was daarvoor zeer getroffen. Hij heeft bij zijn ministerie een onderzoek ingesteld, waarbij het hem weder gebleken is dat het Departement van Buitenlandsche Zaken altijd het regt moet worden toegekend, dat de zaken daar met de meest mogelijke diskretie worden behandeld en dat er nimmer eenige ontrouw wordt gepleegd. Later heeft hij ontdekt van waar het bericht kan afkomstig zijn, maar als men van eer kan hij verklaren, dat dit het geval niet is van het Departement van Buitenz. Zaken.

Wat de zaak zelve aangaat, zij is door de dagbladen bekend geworden. Hij ziet er dus geen bezwaar in, ter griffie over te leggen, zoowel de nota van Oostenrijk en Pruisen, als het dezerzijds gegeven antwoord. Men zal daardoor volledige kennis van deze zaak erlangen. Het antwoord komt daarop neder, dat de Koning-Groot-Hertog er geen bezwaar in vindt, aan de wenschen van Oostenrijk en Pruisen te voldoen, wier gedrag wordt gebillikt, maar daar er geen sprake van eene definitieve beslissing was, heeft men ook op de houding van het vervolg niet gemeend te moeten prejudiceren.

En hiermede meent Z. Exc. het antwoord op de gedane vragen te moeten bepalen.

In een partikuliere korrespondentie uit Konstantinopel leest men:

Onder de Russen door de Engelschen in de Zwarte Zee krijgsgevangen gemaakt bevindt zich een Poolsch priester, sedert meer dan twintig jaren reeds door den Czaar gedwongen soldaat te wezen. Deze ongelukkige of liever gelukkige geloofsbeleider, heeft verzocht uit zijn gevangenschap ontslagen te mogen worden, ten einde het geestelijk gewaad weder te kunnen aannemen. Men hoopt dat Lord Redcliffe, dat verzoek inwilligen en alzoo aan de Katholieke Kerk een later waardigste en zwaarst beproefde dienaren zal teruggeven.

Wij vernemen dat in eene der laatste zittingen van de synode het besluit genomen is, dat de synodale commissie, aan wie de uitspraak is of kan worden opgedragen ten aanzien van het protest tegen het beroep der predikanten Meyboom en Zaalberg respectievelijk te Amsterdam en 's Gravenhage, geene buitengewone vergadering voor die zaak zal houden; maar haar behandelen zal in hare gewone vergadering, die, meenen wij, in October plaats heeft. Amsterdam noch 's Gravenhage zal dus waarschijnlijk in het gunstigste geval, zijne beroepen predikanten nog dit jaar hunne intrede hooren doen. (Arrh. Crt.)

Na hunne aankomst in de hoofdstad hebben gisteren Z. M. de Koning van Portugal en Z. K. H. de hertog van Oporto, vergezeld van een talrijk gevolg, *Natura Artis Magistra*, den *Hortus Botanicus*, 's Rijks wett. de Oosterdoksloos en het kabinet schilderijen van wijlen den heer A. van der Hoop bezocht. Z. M. gaf in den *Hortus Botanicus*, waar hij door prof. Miguel werd rondgeleid, blikken van bijzondere Botanische kennis. Heden zullen de doorluchtige reizigers, onder andere merkwaaardigheden der hoofdstad, het rijksmuseum en het werkhuis bezichtigen. Waarschijnlijk leert Z. M. en H. D. broeder met den trein van 4 uur naar de residentie terug.

Bij den minister van Financien is, door tusschenkomst van een R. K. priester, onder het postmerk Leiden, dd. 14 dezer, eene aan 's Rijks schatkist verschuldigde som van 7201.07 ontvangen.

Z. M. heeft 1° benoemd tot plaatsverv. van den kantonr. te Oostburg W. C. de Smid, tot h. t. Hoogezand J. Piccardt, en te Maasland J. C. van der Lelij; bij het 10 reg. inf. tot le luit. T. van Altena, 2e reg. tot kommand. van het korps J. C. Anemaat; tot maj. F. M. J. L. de Witt; 3e reg. tot luit. kol. E. A. Alings; 8e reg. tot kapt. 3e kl. E. J. A. Timmerman; 2° overgeplaatst bij het reg. gren. en jag. den luit. kol. J. L. A. J. van der Horst; 3e reg. inf. tot pensioen verleend aan den kol. W. Wortman, kommand. van het 2e reg. inf., tot beëindiging van 1800.

's GRAVENHAGE, 17 Julij. Men leest in een der dagbladen, dat de zesde haringjager is aangekomen met 174 ton haring. Dat is eene verrassing, want deze laatste haringjager heeft slechts 11 ton aangebracht. De zes jagers hebben gezamenlijk aangebracht 2544 ton, in plaats van 1000 ton. Het is dus een zeer gunstig resultaat, dat mede werd verwacht. De vloot van inwoners en vreemdelingen, die zich verzamelen naar Scheveningen bevaant, was verbaazend groot. Op het groot stedelijk badhuis bevonden zich ruim

120 personen aan de *table d'hôte*. Het terras was des namiddags eijol, zoodat men niet moeite zitplaatsen konde verkrijgen. Dit was evenzeer het geval in de zeebad-irrigating van den heer Maas. Ook de overige verfrischingsplaatsen werden druk bezocht, honderden van rijtuigen reden derwaarts, en hij de menigte van voetgangers heeft men van geene ongelukken vernomen.

In de residentie is aangekomen en aan het *Hôtel de l'Europe* afgestapt de heer List, beroemd pianist, de heer Donders, hoogleeraar te Utrecht, en de heer G. V. Chevallier, hoofd-ingenieur van de openbare wegen en bruggen in Frankrijk.

ALKMAAR, 16 Julij. Ter kaasmarkt van den 14den dezer, waren aangebragt 714 stapels kaas, wegende te zamen 171424 Ned. ℔. De prijzen waren: kleine f 25.75, commissie f 26.25, middelbare f 27.25.

BREDA, 16 Julij. Den 20sten dezer maand zal de spoorweg-tak van Roosendaal tot Etten, worden geopend. Men verneemt, dat het gemeentebestuur alhier de noodige stappen zoude doen, om de spoorweg-maatschappij te bewegen, nu den lijn op den Moerdijk en niet naar Roodevaart loopt, die lijn langs onze stad te leggen in plaats van den geprojecteerden zijtak.

LANGSTRAAT, 16 Julij. De hooibouw is in deze streken reeds zoo goed als geëindigd; het aanhoudende natte en gure weder is daarvoor alles behalve gunstig geweest, zoodat de opbrengst wel een vijfde gedeelte minder zal zijn dan vorige jaren. De prijs van het nieuwe gewas is thans f 9½ à f 10½ per 1000/2 N. ℔. Van het nagras of toemaat heeft men echter eene betere verwachting. De verzendingen hooi naar het buitenland blijven steeds aanhouden. Ook de handel in vee neemt dagelijks toe. De prijzen blijven steeds hoog, terwijl bijna alles voor buitenlandsche rekening opgekocht wordt.

Allergunstigst en veelbelovend is daarentegen de stand van alle gewassen, zoowel in deze vruchtbare streken, als in het land van Altena. Tarwe, rogge, haver, gerst en boekweit staan alle zonder onderscheid onovertreffelijk. De rogge, die men bij droog weder spoedig zal kunnen oogsten, is zwaar beladen en zal veel stroo geven. Het koolzaad is op sommige plaatsen reeds gesneden en gedorseht, en zal een ruim beschoot opleveren. Alhoewel het aardappelenloof door de bekende ziekte in geringe mate is aangetast, blijft de knol gaaf en smakelijk, zoodat dit gewas het dubbele van andere jaren zal opleveren. De prijs is thans f 1.75 à f 2.25 per mud. De paardenboonen en erwten zijn ook zwaar beladen, alsmede de meeste vruchtboonen. In een woord: den nijveren en onvermoeiden landman staat dit jaar een gezegende en overvloedige oogst te wachten. (N. R. Ct.)

Men leest in de tweede editie van de *Amsterdamsche Courant*:

Het ultimatum waarin Oostenrijk de ontruiming der vorstendommen binnen den tijd van eene maand eischt, is heden naar Petersburg opgezonden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 Julij. De verschillende berigten uit de Donauvorstendommen maken het zeer waarschijnlijk dat er toebereidselen gemaakt worden tot het leveren van een ernstigen slag.

Het gerucht dat de Turken in vereeniging met de geallieerde legers eene belangrijke overwinning behaald hebben op de Russen, en meester zouden zijn van Bucharest, verdient nadere bevestiging. Volgens den *Moniteur* hebben de Turken, den vijand aantellende, de Russische achterhoede ontmoet te Turtuchia, drie mijlen ten noorden van Giorgewo en de Russen op nieuw een bloedige nederlaag gegeven. Omar-Pacha moet thans het bevel voeren over 60,000 man, waaronder ongeveer 20,000 man hulptroepen. Vorst Gotschaloff is met een leger van bijna gelijke sterkte uit Bucharest getrokken, ten einde het garnizoen van Giorgewo te ontzetten, men verwacht, dat de beide legers welkdra slaags zullen worden.

Zoo het waar is, dat de Turken, die nu Bucharest reeds bezet heeft, kan men als zeker aannemen, dat de Russen een zeer gevoelige nederlaag hebben geleden, wijl zij er groot belang bij hadden om Bucharest niet op te geven, zijnde deze vesting de groote stapelplaats van hunne rijkvoorzien magazijnen van levensmiddelen en krijgsbehoeften.

De Engelsche vloot zeilkeers naar de Oostzee. Verscheidene Fransche vaartuigen bevinden zich ter reede. De inscheping van troepen duurt voort.

Den 11 dezer maand heeft de *Averne*, op drie mijlen afstands ten westen van Molara het Russisch driemastschip *Orione*, onder Toskaensche vlag, prijs gemaakt en dat schip onder bevel van den vlagofficier Thoubert, naar Toulon gestuurd.

Wat de vloeten in de Zwarte Zee betreft, men wil dat zij, ten getale van 50 a 60, keers zetten naar Sebastopol. Eene divisie van 10 schepen en eenige Deen-

sche vaartuigen kruizen reeds voor de haven, en trachten de Russische vloot tot een gevecht uit te lokken.

Bij keizerlijke dekreten zijn benoemd: de generaal Baragwaneth tot kommandant van het expeditie-korps voor de Oostzee; de divisie-generaal Schramm, tot kommandant van het eerste legerkorps van St. Omer; de divisie-generaal Niel, tot kommandant der generaal bedoelde expeditie-korps; en de brigadegeneraal Högner en Giesy tot kommandanten der brigades infanterie bij hetzelfde. Voorts zijn als bevelhebbers der infanterie bij het kamp van St. Omer benoemd de generaal Lomont en Géraudon.

In de *Gazette Nationale* leest men: De oppermagtige beheerscher van Rusland heeft, op voorstel van den directeur der militaire school van Orenburg, bevel gegeven dat den kweekelingen geen Duitsch of Fransch moogt worden onderwezen; maar in de plaats daarvan laat men hen de Tartaarsche, Persische en Arabische talen bestudeeren. Van de Engelsche taal wordt niet gesproken.

De tijdingen uit Spanje loopen tot 12 Julij. Zij spruiten echter van de Spaansche regering, zelve voort, en luiden gevolglijk gunstig nopen het dampen van den opstand, zonder dat zij evenwel de bepaalde tijding van dat feit behelzen.

Uit partikuliere berigten blijkt althans dat de opstand nog verre is van gedempt te zijn, en de onderhandelingen die er gevoerd schijnen te worden om het tegenwoordig kabinet geheel te veranderen of te wijzigen, pleiten zeer sterk voor deze opvatting.

Door den generaal O'Donnell, het hoofd der opstandelingen of gelijk hij zich noemt van het konstitutionele leger, is een proklamatie uitgevaardigd, welke een soort van liberale en konstitutionele geloofsbelijdenis moet zijn. Daarin beweert de generaal dat hij getrouw blijft aan de troon en niet anders verlangt dan de herstelling der wettige verordeningen bij de konstitutie verzekerd. Men heeft opgemerkt dat in deze proklamatie, wel het koningschap genoemd wordt, maar de naam van Koningin Izabella niet voorkomt. Volgens een zeer uitvoerig artikel van het *Journal des Débats* zou de bedoeling van den opstand zijn, om de Spaansche monarchie op te heffen en het geheele schiereiland te brengen onder den scepter van den jeugdigen koning van Portugal, welke evenwel vreemd is aan alle deze bewegingen.

ENGELAND.

LONDEN, 17 Julij. De tolbeambten van Londen heeft wederom een onder een valse vlag varende Russisch schip, genaamd *John*, kapitein Schultz, in beslag genomen. De zaak is voor het admiraliteitshof gebragt.

Tijdingen van Gibraltar, dd. 4 Julij, berigten, dat van de 2 in de laatste dagen van Junij door Moorsche zeeschippers van Riff aangevalen schepen, het een na verlaten en geplunderd te zijn; door Engelsche kruizers is teruggevoerd. De Spaansche expeditie tegen de moorsche zeerovers werd niet opgeduld te ontmoet. (Gibraltar.)

DUITSCHLAND.

WEENEN, 17 Julij. De *Lloyd* verklaart, dat het gerucht, als stond eene vreedzame oplossing der Oostersche quaestie voor de deur, voor niets anders dan geheime manoeuvres van beurspekulanten gehouden moet worden.

Men wil dat een keizerlijk manifest het licht zal zien, ter aankondiging van het binnenrukken der Oostenrijksche troepen in Wallachie.

Het verbranden van het fort Salama door Engelsche sloepen wordt bevestigd. Twee kruidmagazijnen zijn gesprongen. De Russische kommandant is gevangen genomen; het garnizoen uiteengedreven en zes Russische koopvaardij-schepen zijn aan de monden van den Donau prijs gemaakt.

De Oostenrijksche konsuls hebben den Russen verklaard dat hunne bescherming ophield.

Verscheidene den 3 van Smyrna gezelde schepen zijn door de Turken tot aan Kandia gekonvojeerd.

Uit Hermanstadt schrijft men 9 Julij dat de Russen in de nabijheid van den Tomescher pas 4 batterijen en 2 schansen hebben opgericht. Oostergens is lange de gansche uitgestrektheid der Oostenrijksche grenzen onder de Donauvorstendommen te beginnen van de Alata tot aan de grens van de Czernowitzer-kreits, een geregelde patrouille dienst in werking; voortdurend ziet men kozakken-piketten de Oostenrijksche grenspalen voorbij trekken.

Volgens eene korrespondentie uit Moldavie dd. 25 Junij, is de sterfte onder de Russen voortdurend zeer groot. In het hospitaal te Jassy waren o. a. hooge militairen overleden. De geneesheeren hebben den Opperbevelhebber voorgesteld het hospitaal te doen ontruimen, en de zieken buiten de stad te doen vervoeren, wijl hare ligging zeer ongezond is. Gelijk bekend is, heerschen in dit jaargetijde in 't zuiden van Moldavie veel kwade koortsen.

De Zweedsche Mail-pakketboot is aangehouden geworden, en door de kruizers Zijner Majesteit teruggezonden. De gemeenschap met Finland over Aland is verboden. Aland is in staat van Alpkade verklaard.

Stettin, 12 Julij. Volgens een telegrafische depêche zouden de eskaders van Cronstad naar Baringsund zijn teruggekeerd. Een zeer kwaaddaardige diaken was uitge-

